

כמו רחל / ח' לוריא

א.

"ותרי, חמדתי, ותרי לה. ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים!"
 כל אחר הצהריים הסתובבה רוּתִי בבית והציגה. בתחילה החזיקה את דפי ההצגה והקריאה מתוכם, ואחר כך - אחרי שמונה או עשר פעמים שבהם חזרה על הטקסט - כבר ידעה אותו בעל פה ולא הזדקקה לדפים. היא חזרה על המשפטים של עטרה - גיבורת ההצגה - ואמרה אותם מול הראי וליד המיטה, בחדר הילדים ובסלון, בקשה מאמא שתקשיב לה וגם מאחיה הקטנים, וכל אותו הזמן קיננה בה התקווה העזה, שמחר תהיה זו היא שתבחר לתפקיד הראשי.
 היום נכנסה לכיתתן המורה חסיה, המורה שתאמן אותן לקראת ההופעה הגדולה של מסיבת ה"בת-מצוה". המסיבה תתקיים בעוד חודש וחצי, בעזרת ה', והאמהות מוזמנות. כל התלמידות חיכו בחוסר סבלנות לתחילת החזרות - הקלה היא בעיניכם? להופיע לפני קהל אמהות של ארבע כיתות, לעמוד על הבמה ולדבר, לשיר ולרקוד.

וחוץ מכל זה - מצפה להן חודש וחצי של חזרות. כלומר: לא כל החודש יערכו חזרות, כמובן, אבל מידי פעם יתבטל שיעור או שניים, ובמקום ללמוד תקראנה הבנות לאולם כדי לערוך חזרות, ואיזו תלמידה לא תעדיף לשיר ולרקוד במקום ללמוד?

והיום סוף סוף נכנסה לכיתתן המורה חסיה, המאמנת. היא הסבירה לבנות הקשובות, שכל כיתה תייצג מידה אחת הנלמדת מאחת האמהות, וההצגה, המקהלה וגם המחול שלה יהיו קשורים למידה זו. "הכיתה שלכן תדבר על מידת הותרנות - מידה שבה הצטיינה רחל אמנו. היום אספר לכן בקצרה את תוכן ההצגה, ומחר בעזרת ה' אבחנו אתכן ואראה מי תציג, מי תרקוד ומי תלך לשיר במקהלה".
 הבנות התבקשו לכתוב באיזה תחום הן מעדיפות להופיע. רוּתִי לא הססה אף לרגע, מיד רשמה בכתב גדול על הדף שלה: "רותי כהנה - הצגה". מאז היתה רוצה להוסיף את המילים: "תפקיד ראשי", אך ידעה שלא בדרך זו תצליח להשיג את שאיפתה. המורה חסיה חילקה למעוניינות דף אחד מן ההצגה, דף שבו מדברות כמה מן הדמויות המרכזיות בהצגה, ואמרה: "מי שתמצא תוכל להתאמן קצת בבית, ומחר אראה איך אתן מציגות ואחלק תפקידים".
 רוּתִי לקחה דף אחד והניחה אותו בזהירות בתא הקדמי של הילקוט. יש לה כבר תוכנית לאחר הצהריים: להתאמן.

ואכן, מיד לאחר שסיימה להכין את שיעורי הבית, החלה רוּתִי לשנן את דבריה של עטרה - הגיבורה הראשית בהצגה. בדף נכתבו גם דבריהם של האב ושל האחיות הקטנה - גם הם דמויות מרכזיות בהצגה, אך את רוּתִי הם לא עניינו. היא רוצה את התפקיד הראשי, ואותו בלבד.

האמת היא, שיש לה הרבה סיכויים לקבל את התפקיד הזה. מי עוד בכיתה יודעת להציג יפה? רק פסי. פסי מציגה מעולה, אולם גם היא - רותי - מציגה לא רע. אז לכן היא מתאמנת כל הזמן, כדי שהמורה חסיה תראה כמה יפה היא מציגה, ותעדיף אותה על פני פסי.

ב.

המורה חסיה ישבה ליד השולחן, דף גדול פרוש לפניו, עט בידה ועיניה מביטות בבנות המציגות. תחילה הוצגו התפקידים הקטנים: אביבה נבחרה להיות האב, יעל תהיה האחות הקטנה. שתיהן שמחו מאד להיבחר, אבל רותי אפילו לא נגשה להציג את התפקידים הללו, ולא הבינה מה משמח בעובדה שנבחרת להציג תפקיד קטן. היא רוצה את התפקיד הראשי, ורק אותו.

"ומי מעוניינת להציג לנו את עטרה?" שאלה המורה חסיה, ורותי הניפה את אצבעה אל על. גם פסי הצביעה, וגם הדסה ושרה-לאה. מן האחרונות לא חששה רותי, היא יודעת להציג יותר יפה מהן, אבל פסי - זה כבר סיפור אחר. ואכן, הדסה ושרה-לאה הציגו יפה, אך רותי ידעה, שהיא תבצע את התפקיד בצורה הרבה יותר טובה.

"רות", הזמינה אותה המורה, "גשי לכאן ואמרי לנו את דבריה של עטרה". רותי ניתרה ממקומה ונגשה אל המורה. את הדף אפילו לא לקחה עמה - היא יודעת את התפקיד בעל-פה.

"ותרי, חמדתי, ותרי לה. ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים!" קראה ברגש את משפטיה של עטרה. היא רצתה להמשיך, אלא שאז נכנסה המזכירה ולחשה משהו למורה חסיה. זו קמה ממקומה ואמרה: "טוב, בנות, נמשיך עוד מעט. אני חייבת לצאת רגע".

טעם מר של אכזבה עמד בפיה של רותי. היא בקושי הספיקה להתחיל... לא נורא, עוד מעט תחזור המורה חסיה, והיא תציג מהתחלה. אבל הצלצול, המודיע על ההפסקה, נשמע ברמה, והמורה עדיין לא חזרה. הבנות יצאו לשחק, ורותי נשארה עם הדף ועם התקווה.

אחרי ההפסקה חזרה המורה חסיה לכיתה. "אני מצטערת שנאלצתי להפסיק באמצע, המנהלת קראה לי בדחיפות. כעת נמשיך. היכן אחזנו?"

פסי קראה מיד: "רותי כבר הציגה את עטרה, ועכשיו אני צריכה להציג".

"לא נכון", קראה רותי, "לא הספקתי".

"פסיה", התערבה המורה, "בואי לכאן".

"אבל - -" רותי רצתה לצעוק ולמחות ולטעון, אבל משהו כאן נראה לה מוזר: מה, היא תתלונן ותתעקש ותדרוש בכל תוקף לומר את המילים: "ותרי, חמדתי, ותרי?" משהו כאן לא מסתדר לה, המילים של עטרה, המילים שאותן היא כל כך רוצה לומר כעת בהטעמה לפני המורה חסיה, המילים הללו פשוט נוגדות את הדרך שבה רצתה לנקוט. היא תצעק שהיא רוצה לומר: "ותרי?" היא תטען שכעת התור שלה להגיד: "הדרך הטובה ביותר היא ויתור, ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים?" איך אפשר?

אם, אכן, ממעשה טוב לא מפסידים, היא לא תפסיד עכשיו גם אם לא תקום ותודיע שעדיין לא סיימה להציג, ובעצם - המורה לא באמת שמעה אותה.

אם הדרך הטובה ביותר היא ויתור - היא תוותר עכשיו ולא תאמר כלום. ממילא ממעשה טוב לא מפסידים, רק מרויחים, והמורה חסיה תבחר דווקא בה - כי היא ויתרה.

אבל המורה חסיה לא בחרה בה. המורה חסיה, הרי, לא ראתה כיצד היא מציגה, וההופעה של פסי היתה באמת מיוחדת, ובלי לחשוב מידי הרבה אמרה המורה: "יפה מאד, פסיה. את תהיי עטרה, וכעת נראה את בנות המחול".

'אבל אותי לא שמעו', רצתה רותי לצעוק, והמילים שוב נראו לה נלעגות משהו. לא לוותר על כך שהיא רוצה להסביר כמה כדאי לוותר... לא לעניין. היא שתקה, איפוא, ובחירתה של פסי היתה לעובדה מוגמרת.

כעת הצטערה שלא נסתה להציג תפקידים אחרים. לא נשאר לה שום תפקיד משמעותי בהצגה, והיא תאלץ להיות הנער המשרת שפותח את הדלת ואומר בהכנעה: "שלום, אדוני, שלום, גברתי", ובזה בערך יסתכם כל התפקיד שלה.

אבל היא היתה צריכה להרויח מן הויתור. ממעשה טוב לא מפסידים, והיא עשתה כאן מעשה טוב, היא ויתרה! אז מדוע לא קבלה על כך שום שכר?

ג.

אחרי יומיים בקש ממנה אחיה הקטן שתרשה לו להשתמש בלורדים החדשים שלה. היא לא תכננה להרשות לו, הוא יקלקל אותם והיא לא מסכימה, אך אז הזהד בליבה קול מוכר שאמר: "ותרי, חמדתי, ותרי לה. ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים!" והיא אמרה: "בסדר, קח את הלורדים, אבל תשמור עליהם שלא יתקלקלו. הם חדשים!"

יומ אחד היא הגיעה לכיתה וגלתה שהדסה - היושבת לידה - החליפה בין הכסאות ונתנה לה את הכסא המתנדנד, שעליו ישבה הדסה עד היום. 'לא יפה', כעסה רותי, 'במקום שתלך לחפש לעצמה כסא טוב - היא פשוט לקחה את הכסא שלי. מדוע אני אמורה לשבת על כסא מתנדנד? ולמה שאני אצטרך לכתת רגליים בכל בית הספר לחפש לי כסא שלא מתנדנד?'

היא רצתה להחליף בחזרה את הכסאות ולהסביר להדסה כמה לא יפה המעשה שעשתה, אלא שאז היא שמעה קול מוכר: "ותרי, חמדתי, ותרי לה. ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים!" אף אחד לא אמר לה זאת. היא רק זכרה את עצמה עומדת מול המראה בבית ומשננת שוב ושוב את המילים הללו. באמת, למה לריב על כסא? היא לא תינוקת. תלך לחפש כסא אחר וזהו, לא כדאי לריב על כל שטות.

ובפעם אחרת חילקה המורה שכפולים, ודווקא היא קבלה שכפול קצת מקומט. רותי רצתה לקחת שכפול אחר, אולם השכפולים נגמרו. 'למה דווקא אני צריכה לקבל דף מקומט? אולי שמישהי אחרת תקבל אותו?' היא רצתה להתלונן ולדרוש שיחליפו לה, ואז שמעה שוב את הקול המוכר: "ותרי, חמדתי, ותרי לה. ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים!" והיא ויתרה, והדביקה במחברתה שכפול קצת מקומט.

וכל אותו זמן ציפתה הנערה לשכר שאמור ליפול בחלקה. שהרי כך אמרה עטרה לפני שנים: "הדרך הטובה ביותר היא ויתור. לא מפסידים". והיא, בינתיים, כן מפסידה כל מיני דברים בגלל הויתורים שלה.

רותי גדלה, היא עלתה לסמינר. כיתה חדשה, חברות חדשות. חשש גדול ותקוות נסתרות. מהר מאד למדו החברות לחבב את רותי ולהעריך אותה. טוב ליבה השופע, ההצטנעות שלה - כל אלו משכו את החברות כמו צוף המושך פרחים. רותי מצאה את עצמה מוקפת חברות, הבנות חיפשו את קרבתה, והיה לה מאד נעים ונחמד להיות במרכז הכיתה. כולן העריכו אותה, והיו בנות רבות שראו בה מודל לחיקוי.

ורותי עדיין צפתה לשכר שיגיע, ולא ידעה שהוא כבר נפל בחלקה. חוץ מן הקרן השמורה לה לעולם הבא, היא מקבלת שכר רב גם בעולם הזה, בכיתה וגם בבית ובמשפחה. כולם אוהבים אותה, כולם רוצים בטובתה, כי היא למדה לוותר. היא יודעת לתת מקום לאחר, ולכן לה עצמה יש הרבה מקום בכל מקום.

עבודות

קטע א'

_____ מי היא גיבורת הסיפור?
_____ אילו דמויות נוספות משתתפות בסיפור?
_____ מיהי גיבורת ההצגה?
_____ אילו דמויות נוספות משתתפות בהצגה?
_____ מני 2 סיבות מדוע מצפות בנות כיתה ו' לחזרות?
_____ (1)
_____ (2)
_____ מה כוללת ההופעה?
_____ מה תפקידה של המורה חסיה?
_____ איזה תפקיד רצתה רותי?
_____ מה עשתה כדי להשיג את מבוקשה?
_____ ומה לא עשתה?

קטע ב'

_____ מדוע לא ראתה המורה כיצד מציגה רותי?
_____ מה רצתה רותי לעשות כשראתה שדילגו עליה?
_____ מדוע לא עשתה זאת?
_____ "ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים" - האם רותי הפסידה או לא?
_____

קטע ג'

תני דוגמאות למקרים שבהם שמעה רותי את קולה של עטרה האומר: "ותרי, חמדתי, ותרי לה. ממעשה טוב אף פעם לא מפסידים!"

_____
_____
_____
_____ מדוע חיפשו הבנות את קרבתה של רותי?
_____ "ורותי עדיין צפתה לשכר שיגיע, ולא ידעה שהוא כבר נפל בחלקה" - מהו השכר שנפל בחלקה?
_____

כותרת הסיפור

_____ האם הכותרת מתאימה לסיפור? _____ נמקי (לפחות 2 הסברים)
_____ הציעי כותרת אחרת לסיפור!
_____